

Mục 2: CỘT KHĂN ĐỂ CHỈ ĐẦU NÚT

Đoạn 1: Thuật Chỗ Tổ Ngộ

Chánh văn:

Lúc ấy, A-nan và cả đại chúng nghe lời từ bi dạy bảo của Phật, kệ tụng tinh túy, diệu lý trong suốt, tâm được khai ngộ, đồng tán thán là pháp chưa từng có.

*** Chú thích:**

Tôn giả A-nan và cả đại chúng được nghe bài kệ nhiệm mầu của Phật, nhận rõ căn, trần không hai, Thánh, phàm không khác, mê lầm đem tâm tánh mà phân biệt tâm tánh, tức là vô minh, giác ngộ mọi sự, mọi vật đồng một tâm tánh, không sai khác, thì được giải thoát. Đối với tâm tánh thì chân hay phi chân, đều không có thật nghĩa, chỉ khác nhau ở chỗ nhận thức đúng đắn, nhận thức sai lầm mà thôi. Cũng như bóng trong gương, theo nhân duyên mà hiện, thấy bóng trong gương mà chấp là thật, thì có sai lầm, thấy bóng trong gương mà biết là không thật, thì có nhận đúng, cái đúng này, đối với cái sai trước kia mà có, chứ bóng trong gương chưa hề thật có, thật không, có gì làm cơ sở cho cái mê và cái ngộ.

Tôn giả A-nan đã nhận được tâm tánh, đã nhận được chủ yếu của đường tu hành thành Phật, trong ấy, cũng không có gì đáng gọi là tu, cũng không có gì đáng gọi là chứng, tuy về lý đã hoàn toàn giác ngộ, nhưng về sự thì cũng cần phải tu hành để gột rửa những thói quen mê lầm từ trước.

Đoạn 2: Cầu Khai Thị Thứ Lớp Cởi Nút

Chánh văn:

A-nan chấp tay đánh lễ bạch Phật:

- Nay con nghe Phật mở lòng đại bi không ngăn ngại dạy cho những câu pháp chân thật thanh tịnh diệu thường, nhưng tâm còn chưa rõ thứ lớp cởi nút, đi đến cởi cả sáu thì một cũng không còn, xin Phật rủ lòng đại bi thương xót trong hội này và những kẻ nơi vị lai, bố thí cho pháp âm, rửa sạch những cấu nhiễm trầm trọng của chúng con.

*** Chú thích:**

Vì vậy, Tôn giả A-nan cầu Phật từ bi, vì trong hội và những người đương lai, dạy về phương pháp tu tiến, đi đến chỗ sáu đã cởi và một cũng không còn, chỉ rõ phương pháp lần lượt đoạn trừ những phiền não mê lầm.

Đoạn 3: Cột Nút Cho Xem Và Gạn Hỏi Đầu Nút

Chánh văn:

Khi ấy, Đức Như Lai nơi tòa sư tử sửa áo Niết-bàn tăng, vén áo Tăng-già-lê, dựa ghế thất bảo, đưa tay nơi ghế, lấy cái khăn hoa của cõi trời Kiếp-ba-la đã cúng cho Ngài, rồi ở trước đại chúng, cột thành một nút, đưa cho A-nan xem và bảo:

- Cái này gọi là gì?

- A-nan và đại chúng đều bạch Phật:

- Cái này gọi là nút.

Lúc ấy, Đức Như Lai cột khăn hoa thành một nút nữa và hỏi A-

nan:

- Cái này gọi là gì?

A-nan và đại chúng bạch Phật:

Cái ấy cũng gọi là nút.

Phật tuân tự cột khăn hoa như vậy, tổng cộng thành sáu nút, mỗi

khi cột xong một nút, đều lấy cái nút vừa cột xong trong tay đưa hỏi A- nan: “Cái này gọi là gì?”. A-nan và đại chúng cũng tuân tự đáp lại Phật: “Cái ấy gọi là nút”. Phật bảo Tôn giả A-nan:

- Khi Ta mới cột khăn thì ông gọi là nút, cái khăn hoa này, trước kia chỉ có một cái, cơ sao lần thứ hai, lần ba, các ông cũng gọi là nút?

Tôn giả A-nan bạch Phật:

- Thưa Thế Tôn! Cái khăn hoa thêu dệt quý báu này vốn chỉ một thể, song theo ý con suy nghĩ, Như Lai cột một lần thì được gọi là một nút, nếu cột một trăm lần thì rốt cuộc phải gọi là một trăm nút, huống chi khăn này chỉ có sáu nút, không lên đến bảy, cũng không đứng ở số năm, sao Đức Như Lai chỉ cho cái đầu là nút, còn cái thứ hai, thứ ba thì không gọi là nút?

Phật bảo Tôn giả A-nan:

- Cái khăn hoa báu này, ông biết nó vốn chỉ có một cái, đến khi Ta cột sáu lần thì ông gọi là sáu nút, ông hãy xem bản thể cái khăn này là đồng, nhân vì các nút mà hóa ra khác. Ý ông nghĩ sao, khi mới một nút ban đầu thì gọi là nút thứ nhất, như thế, cho đến cột lần thứ sáu thì gọi là nút thứ sáu. Nay Ta muốn gọi nút thứ sáu là nút thứ nhất có được không?

- Bạch Thế Tôn, không! Nếu còn sáu nút, thì cái gọi là thứ sáu rốt cuộc không phải là cái thứ nhất, dầu cho con cố gắng biện bạch suốt đời, cũng không thể làm cho sáu nút đổi tên được.

Phật dạy:

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

- Đúng thế! Sáu nút không đồng nhau, tuy xét về bản thân vẫn do một cái khăn tạo ra, nhưng rốt cuộc không thể làm cho sáu nút xáo lộn lẫn nhau. Sáu căn của ông cũng như vậy, trong thể rất ráo đồng nhau, sinh ra rất ráo khác nhau.

*** Chú thích:**

Phật liền lấy khăn dài, cột thành một nút, rồi đưa hỏi Tôn giả A-nan, thì Tôn giả A-nan đáp Phật: Đó là cái nút. Phật cột luôn sáu lần như vậy, mỗi lần đều hỏi và đại chúng đều đáp đó là cái nút. Phật dạy cái khăn này vốn là một, lẽ ra lúc nào cũng chỉ là một, sao mỗi lần Phật cột khăn thì Tôn giả A-nan và đại chúng đều gọi là một nút. Sau khi được nghe Tôn giả A-nan biện bạch: Khăn vốn là một, chỉ vì cột sáu lần, nên thành sáu nút, thì Phật kết hợp để chỉ rõ sự mê lầm của chúng sinh. Cái khăn vốn là một thể, cũng như tâm tánh vốn là một thể, không có phân biệt. Nơi một cái khăn, lại chia làm hai đầu, cũng như nơi một tâm tánh lại chia ra có năng, có sở. Hai đầu khăn cột lại với nhau thì thành cái nút, cũng như năng và sở duyên với nhau, thì sinh ra ràng buộc, rồi cột ở nơi nào, thì thành cái nút ở nơi đó, căn và trần gắn bó với nhau nơi nào, thì thành mê chấp nơi ấy, do đó, không nhận được căn, trần là tâm tánh. Đến khi đã bị cột rồi, thì mỗi nút mỗi khác, không thể gọi là cái nút này là cái nút kia được, cũng như khi căn, trần đã gắn bó với nhau, thì mỗi mỗi căn thân nạp mỗi mỗi trần, không thể gọi căn này là căn kia được. Thế nên biết, trong lúc nơi tâm tánh duy nhất đã biến ra thành khác, thì cái khác ấy vẫn là khác, chứ không phải là đồng. Tuy cái khác là khác, nhưng đứng về cái đồng mà nhận, thì tất cả cái khác kia, lúc nào cũng đồng, ngược lại, nếu đứng về cái khác mà nhận, thì cái này vẫn khác với cái kia, không thể là đồng được.

Căn và trần hiện ra, không phải không có nguyên nhân, nhưng đến khi nhận rõ nguyên nhân ấy chỉ là vô minh, thì căn và trần đều là những tướng giả dối, và dầu ngàn khác, vạn khác cũng vẫn là đồng, vì cũng không còn gì đáng gọi là khác.

Chúng ta nhận thấy thật có chân, có cảnh, có năng, có sở, có luân hồi, có Niết-bàn, đều là những quan niệm sai lầm. Các quan niệm đó đều là những cái nút, nơi cái khăn Như Lai tạng tánh, vậy nên cần phải mở hết các nút, mở hết rồi, thì mới rõ tất cả sự sự vật vật đều là tâm tánh, đều là pháp giới tánh, không có gì đáng gọi mình, là người, là tâm, là cảnh, là chân, là vọng.
